

Спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 23 з поглибленим вивченням англійської мови Деснянського району міста Києва

Тема, над якою працює вчитель:

**Українсько-польські взаємовпливи
на уроках польської
мови: форми і методи навчання**

Ляпіна Ліна Миколаївна
учитель польської та української
мови та літератури
вищої категорії
звання «старший вчитель»
спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №23
з поглибленим вивченням англійської мови
Деснянського району міста Києва
Lina_25@ukr.net

Анотація

Головна ідея досвіду полягає в тому, що ефективність навчання залежить від багатьох чинників: від стилю мислення учнів, особливостей сприйняття ними навчального матеріалу, умов проживання та навчання, способу подачі матеріалу вчителем, зацікавленості предметом та ін. Тому, щоб навчання забезпечувало розвиток особистості учнів, приносило задоволення кожній стороні, а уроки були цікавими і змістовними, необхідно удосконалювати та пристосовувати форми і методи навчання мови до сучасних реалій. Це створює ситуацію успіху для вивчення предмета, в умовах якої розкривається творчий потенціал кожного учня. Працюючи над реалізацією теми, педагог дбає про результативність роботи учнів на кожному уроці, задля чого мною було створено сучасні авторські уроки, розроблено інтерактивні ігри, проводиться залучення учнів до різних конкурсів.

Оскільки основною метою педагогічної діяльності вчителя є формування в учнів комунікативної компетенції, що означає оволодіння мовою як засобом міжкультурного спілкування; формування всебічно розвиненої особистості учня шляхом вивчення мови, літератури, історії та культури однієї з європейських держав – Польщі, багато уваги приділяється добору текстів, дидактичних матеріалів, необхідних форм та методів проведення уроків. Також особлива увага надається парній та груповій роботі вихованців, що дозволяє учням інтегрувати, розвивати свої творчі здібності, навчитися співпрацювати в колективі. Таким чином розвиваються навички, необхідні для життя та професійного розвитку: вміння налагодити комунікацію, проявляти ініціативу, спільно проводити діяльність тощо.

У представленій роботі показано які форми та методи навчання застосовуються під час навчання польської мови; зокрема розглянуто 4 види мовленнєвої діяльності: розуміння зі слуху, читання, говоріння та письмо; проаналізовано такі форми уроку, як інтерактивний урок, урок-гра,

нетрадиційні уроки мови; розглянуто вивчення мови в позаурочний час: на гуртках, факультативах, в літніх таборах; з'ясовано, що сьогодення вимагає змін форм і методів викладання, удосконалення їх та достосування до ситуацій, але і від традиційних методів навчання не варто відмовлятися.

Ключові слова: форми навчання, методи навчання, читання, мовлення, розуміння зі слуху, письмо, комунікативні компетенції, диференціація навчання, концепція навчання.

ЗМІСТ

Анотація	2
Вступ	5
Вивчення польської мови в сучасних умовах. Форми і методи.	7
Висновки	21
Список використаних джерел	22

Вступ

Люди завжди вивчали іноземні мови, оскільки знання мов потрібне було для налагодження торгівельних, політичних, дружніх відносин. У певний історичний період модними або, інакше кажучи, популярними стають ті чи інші мови. Так, мабуть, кожен з нас пам'ятає наскільки модною свого часу була французька мова — мова аристократів, дипломатії, культури.

Великою популярністю на сьогодні користується англійська мова, яку вважаємо міжнародною. Але останнім часом не меншої популярності серед українського населення набула і польська мова, особливо після повномасштабного вторгнення російської федерації до України. Багато людей тимчасово опинилося в сусідній країні, яка приязно прихистила наших учнів, студентів, жінок. Тому цікавість до мови та потреба у вивченні польської мови стрімко зростає. А це значить, що необхідно вдосконалювати форми та методи вивчення мови.

Сьогодні Україна стоїть на порозі виходу у європейський та світовий простори, тому нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають значних змін у галузі навчання іноземних мов, популярність яких у нашій країні постійно зростає. Адже іноземна мова допомагає спілкуватися з представниками різних країн, сприяє порозумінню громадян різних народностей, що в свою чергу дозволяє вільно орієнтуватись і комфортно почуватись у країні, в якій знаходишся з тієї чи іншої причини і мову якої вивчаєш.

Саме тому з дуже актуальним є прагнення вдосконалювати форми та методи навчання іноземних мов, зокрема польської, визначення нових стратегічних напрямів процесу оволодіння нею, перегляду мети, змісту, методів, прийомів, форм і засобів навчання.

Основною метою своєї педагогічної діяльності вважаю формування в учнів комунікативної компетенції, що означає оволодіння мовою як засобом

міжкультурного спілкування, формування всебічно розвиненої особистості учня шляхом вивчення мови, літератури, історії та культури однієї з європейських держав – Польщі.

Працюю над проблемою: «Українсько-польські взаємовпливи на уроках польської мови: форми і методи навчання».

Основні завдання навчання польської мови:

- формування комунікативної компетенції, вміння логічно, послідовно і переконливо будувати мовлення;
- опанування мовних і мовленнєвих умінь на рівні достатньому для спілкування польською мовою (читання, розуміння зі слуху, говоріння – монологічне, діалогічне);
- спонукання учнів до пошуку спільних правил (подібність і розбіжність) у мові;
- формування вміння роботи з текстом (складання плану, переказ, вираження основної думки тексту);
- ознайомлення вихованців з історичною, літературою, культурною спадщиною і традиціями, видатними постатями польської історії, літератури та культури Польщі;
- виховання толерантності, поваги до історичного та культурного минулого Польщі та водночас почуття національної гідності, патріотичності;
- розвиток акторських здібностей та навичок спілкування з аудиторією польською мовою.

Завдяки здобутим знанням, отриманим навичкам і вмінням, набутим учнями в процесі навчання польської мови діти мають змогу розуміти автентичні тексти, написані іноземною мовою. Для отримання необхідної інформації, учні повинні оволодіти читанням, вмінням записувати і передавати інформацію різного обсягу і змісту, цікавитися культурою інших країн, включаючись у діалог культур з метою формування позитивного ставлення до

народів – носіїв іноземної мови, перекладати польську мову на українську і навпаки у побутових ситуаціях.

Вивчення польської мови в сучасних умовах. Форми і методи.

Переважає більшість тих, хто починає вивчати польську мову вважає, що вона дуже легка, адже містить близько сімдесяти відсотків подібної лексики. Але це насправді не так. Дійсно, ми маємо слова, які звучать подібно, але не завжди такі слова означають те саме в обох мовах. Досить часто це – «фальшиві друзі», бо мають абсолютно інше значення. Так слово *dywan* означає килим, *czaszka* - череп, а *zapomnieć* – це забути. Та й граматика різниться. Наприклад, у польській мові можна визначити рід іменника у множині, чого немає в українській.

Та все ж є і спільне, що допомагає нам, українцям, насправді швидше оволодіти мовою. Так, наприклад, існують певні «правила», які можна застосовувати тільки навчаючи орфографії представників слов'янських народів. У польській мові є два знаки, які передають запис звуку [ж]: *ż* та *rz*. Так склалося історично. І тому, щоб зрозуміти, коли пишемо той або інший звук, учню не слов'янської національності потрібно досить довго вивчати історію польської мови, або заучувати слова на пам'ять. Українцю ж можна пояснити це так: там, де ми маємо у подібних словах [з] чи [ж] у польській мові пишемо [ż], а там, де в українській мові – [р] – [rz]: жаба – [żaba], море – [morze].

Окрім того варто звернути увагу на те, для чого учні обирають ту чи іншу іноземні мови, яку планують вивчати. Перш за все це комунікативна мета. Тож під час навчання польської мови керуюся такими принципами:

- принцип комунікативного спрямування навчання, що передбачає процес навчання іноземної мови як моделі процесу реальної комунікації;
- принцип ситуативності та тематичної організації навчального матеріалу, які створюють умови для реалізації ідеї комунікативності:

опанування мовою відбувається у межах тем, визначених програмою, а основною формою організації спілкування вважається мовленнєва ситуація;

- принцип диференціації навчання, що оцінюється з урахуванням особистісних якостей учнів;
- принцип соціокультурного спрямування навчального процесу, який полягає на роботі з автентичним матеріалом (текстами, ілюстраціями);
- принцип переважаючої ролі вправ і завдань передбачає таку організацію навчальної діяльності учнів, при якій можуть бути успішно сформовані навички та вміння іншомовного мовлення; полягає на організації інтенсивної тренувальної діяльності;
- принцип урахування особливостей рідної мови, який дає можливість спрогнозувати труднощі у навчанні вимовної, лексичної і граматичної сторін при навчанні орфографії ;
- принцип урахування вікових особливостей учнів, який зумовлює підбір змісту для спілкування на кожному етапі навчання мови.

До змісту навчання польської мови входять:

- мовний матеріал (фонетика, орфографія, лексика, граматики);
- мовленнєвий матеріал (тексти, діалоги, зразки спілкування);
- теми, ситуації спілкування;
- краєзнавча інформація;
- методи і прийоми засвоєння навчального матеріалу (система вправ і завдань).

Тож при вивченні польської мови особливу увагу надаю підбору тем, ситуацій і країнознавчої інформації. Вважаю, що вони повинні бути цікавими для учнів і пробуджувати в них інтерес; висвітлювати різноманітні аспекти життя людей в країнах, мова яких вивчається. (Перейшовши за посиланням нижче, можна переглянути деякі теми, які розглядаються на уроках).

https://www.canva.com/design/DAE86s_AxwM/mKvFr-zWs31o2egYeeocoA/view?_____досвід\Części mowy.docx

https://docs.google.com/document/d/1RgoG7km9OYmiiTDOHJZulqSSmixm2kQ9/edit?usp=share_link&oid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

https://docs.google.com/presentation/d/16KZp0WXUZQR6tdsXHvN93D0KD63T1cw7/edit?usp=share_link&oid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

https://drive.google.com/drive/folders/1Vhj504l6OBsN5KMyNjnlbuT2PBEWJN?usp=share_link

https://docs.google.com/document/d/1E70iBui49gAVIg_wu6vwrlXktiucI9HR/edit?usp=share_link&oid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

https://docs.google.com/document/d/12KRaAlCM7DHAnE0zyUVNjN5tKfR2wsUH/edit?usp=share_link&oid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

Одним із принципів нової концепції в навчанні іноземної мови є застосування інтерактивних методик. Вони передбачають організовану взаємодію учнів між собою та вчителів з учнями, що робить більш активними всіх учасників навчального процесу і сприяє посиленню інтенсивності взаємодії учнів один з одним та вчителем у спілкуванні.

Враховуючи події останніх років: довготривалі карантини через коронавірус, воєнні дії в Україні, дуже актуальним стає дистанційне навчання. Тому вчитель повинен постійно вдосконалювати свої компетенції не тільки з предмету, а й з інформаційних технологій. За останні роки я вдосконалила свої навички не тільки працювати на різних платформах таких як: Moodle, Zoom, Teams, Human та ін., а й використовувати під час викладання польської мови безкоштовні платформи для виконання та створення інтерактивних вікторин. Учні, використовуючи мобільні пристрої (телефон чи планшет), можуть відповідати на питання, які містяться в тесті.

Також у своїй практиці застосовую такі додатки, які швидко і якісно допоможуть перевірити знання учнів, як Kahoot, Quizzis, LearningApps, dyktando.net та інші. Ці інструменти інтуїтивно зрозумілі, прості у використанні, зручні для користувача, тому підготовка вікторини не потребує зайвих зусиль і багато часу. Наприклад, на сайті LearningApps є велика база завдань, розроблених вчителями з різних країн світу. Кожен з ресурсів можна використовувати на уроці, змінивши його для власних потреб або розробити інший навчальний модуль.

Вже досить довго я працюю на платформі MOODLE, що допомагає надати учням більше необхідної та цікавої інформації. Щороку доповнюю курси новими актуальними текстами, допоміжними файлами, презентаціями, опитуваннями і т.п.

Надзвичайно корисними у роботі вчителя польської мови є такі інтерактивні ігри, як "Хмара слів", "Дубль" або "Колесо фортуни". Кожну з цих ігор досить легко згенерувати самостійно, розміщуючи в ній обговорений навчальний матеріал, який буде засвоєно в цікавій і приємній формі. Ігри такого типу розвивають творчість, стимулюють уяву, надихають і навчають критично мислити. Вони роблять уроки більш привабливими, веселими. У своїй практиці використовую безкоштовні генератори Wordart, Wordle, Tagxedo.

(Тут є декілька згенерованих мною ігор).

<https://learningapps.org/view24819589>

<https://learningapps.org/view24774529>

<https://learningapps.org/view24772143>

<https://learningapps.org/view24766142>

Вважаю, що для того, щоб добре засвоїти матеріал необхідна постійна динаміка навчання, парні та групові форми роботи, зацікавлення, не боятися висловлювати власну думку, вміти аналізувати інформації, брати участь у дискусіях, суперечках, створювати умови, за яких мова стає підсвідомим

інструментом спілкування, а не метою простого заучування. Роль учителя при цьому значно відрізняється від традиційної: він стає координатором учнівської діяльності, спостерігачем, до якого можуть звернутися по допомогу, людиною, яка провокує учнів вільно висловлюватися.

Дуже важливими та цікавими є групові форми навчання. Ця форма навчання дозволяє учням почуватися впевненіше, розкутіше, бо працюють вони у групі однолітків, тому можуть вільно висловлювати свої думки, проявляти творчі, організаторські та лідерські риси. Після закінчення роботи групи учні обговорюють виконану роботу та обмінюються думками. Таким чином, до роботи залучається ще й подвійна мотивація: мотив прояву особистості та самоствердження в групі та мотив досягнення колективної мети, що повинна бути доцільнішою, ніж в іншій групі. Контролюючи працю груп та оцінюючи їхню роботу, акцентую увагу на досягненні поставленої мети.

Деякі приклади розробок уроків, що полягають на груповій роботі можна побачити, перейшовши нижче за посиланням.

https://docs.google.com/document/d/12_lj61tahpTaA4CRoBXoJQFneuZbgplx/edit?usp=share_link&ouid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

https://docs.google.com/presentation/d/1evqeijgmKohj1jT7anK9yAFdVvTrigRk/edit?usp=share_link&ouid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

https://docs.google.com/document/d/1y0Rj_W6YbV9lk7KJ7IgVSsepwl8bHO4C/edit?usp=share_link&ouid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

Склад груп або обираю самотійно, тоді намагаюся зробити так, щоб він був рівний за силою, або шляхом жеребкування. Це залежить від того, з якою метою застосовую саме таку форму роботи: чи то засвоєння та закріплення знань, чи з метою перевірки вивченого раніше. Щоб оцінка роботи груп була об'єктивною, мушу зважати на склад групи. Кількість груп залежить від виду групової роботи і завданням, яке ставиться перед учнями. Якщо

інтерактивність всередині групи була досягнута, то акт комунікації між групами буде цікавим, яскравим і логічно завершеним.

На початковому етапі навчання використовую ефективну та доступну форму групового спілкування таку як рольова гра. За допомогою рольових ігор відтворюємо елементарні комунікативні взаємодії, які сприяють збагаченню соціального досвіду учнів. Учасники таких ігор виконують різні стандартизовані соціальні ролі (сусід, учитель, лікар, співак, продавець, офіціант, пасажир та ін.) Коли учні вже досить добре радять собі з читанням, мають гарний лексичний запас, переходжу до наступного етапу рольових ігор - театру. Починаючи від невеликих театральних сценок, таких як інтерпретація віршів Яна Бжехви «Тиждень» чи «Пташине радіо», де кожен герой має невеличку роль, всього на кілька реплік, до об'ємніших, таких, де окрім діалогів та монологів, потрібно ще й співати пісень. Чудовим репертуаром для таких спектаклів можуть слугувати байки - самограйки Яна Бжехви, балади Адама Міцкевича, а часом і переклади польською мовою творів Тараса Шевченка. За посиланням нижче можна переглянути фото та відео театралізованих уроків.

https://drive.google.com/file/d/100f3ihia2eKrtBTwE_h400rIxOrVn5Gs/view?usp=share_link

https://drive.google.com/drive/folders/1CcS_aY-0UJ7t7os6DHDEptqqXYxXkZG0?usp=share_link

https://drive.google.com/drive/folders/1YuQf-UvoSBYfPfl_vKKdz23QRy11CNTv?usp=share_link

https://drive.google.com/drive/folders/10Dw1LZtJfYuWwKwQC1Ji53qInFI5WfiF?usp=share_link

Ігри - один із моїх улюблених методів навчання польської мови. Граючи, діти не помічають, коли починають навчатися. Крім того, ігри на уроках подобаються всім без винятку: від 5 до 11 класу. Часто гра вимагає поділу учнів на групи, які разом готують відповіді на поставлені запитання. З

допомогою ігор можна перевірити знання культури і традиції Польщі, загальну ерудицію та кмітливість, лінгвістичний кругозір. Тому під час повторення вивченого матеріалу, закріпленні лексики чи проведенні заходів з нагоди державних чи календарних свят завжди граємо з дітьми у ігри типу «Хто я?», «Швидке око», «Польська люксторпеда», «Дай п'ять», «Асоціації», «Знай знак», «Дивізіон 303» та інші, а на випадок здального навчання маю у своєму доробку цикл розроблених ігор під назвою «Найрозумніший», використовую, звісно ж, і розроблені іншими вчителями інтерактивні ігри типу «Kahoot!», «Quiz», та ін.. Частина з циклу розроблених мною ігор під назвою «Найрозумніший» можна побачити перейшовши за посиланням нижче.

https://docs.google.com/presentation/d/1gzXYepWGg6pdG0qi1MoLjnMmW5vQeflz/edit?usp=share_link&ouid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

https://docs.google.com/presentation/d/13W34wx1A5PmRA2hwQOdPzYr0e7Z_PSDA/edit?usp=share_link&ouid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

https://docs.google.com/presentation/d/1XTjh7da7MfNkPP6MloWI7q0FNsXr1Rff/edit?usp=share_link&ouid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

Ще однією формою групового спілкування, яку часто застосовую на уроках є дискусійна гра. Під час таких ігор обговорюються актуальні й цікаві для учнів питання. Учень може самостійно обрати зручну для себе роль і висловлюється від імені обраного ним персонажа. Це допомагає подолати психологічний бар'єр страху перед мовною помилкою та висловлювати власну думку. При вивченні біографії чи творчості якогось із польських авторів пропоную учням втілитися у роль автора, літературознавця і критика і розглянути тему для дискусії з різних боків. Таким чином тренуємо монологічне мовлення, вміння переконувати, шукати докази. Але така форма роботи потребує певної підготовки, тому не можемо її застосовувати на кожному уроці.

За допомогою спеціальних вправ навчаю школярів запитувати про інформацію, уточнювати її, залучати до неї інших учасників, адекватно емоційно реагувати на репліки партнерів зі спілкування, погоджуватися чи не погоджуватися з думками інших.

Останнім часом досить часто застосовую метод питання - відповіді. Це коли під час вивчення, наприклад, назв професій вивчаємо не тільки лексику, а й граматику, хоча акцент на цьому не робиться. Прошу учнів з-поміж вивчених назв професій вибрати одну і уявити, що учень є, наприклад, археологом. Запитую одного з учнів: Ким ти є за професією? А відповідь отримую уже в орудному відмінку. Те ж саме питання учень, який відповідав, має поставити колезі з класу, і так до тих пір, аж поки кожен не поставить запитання і не відповість на нього. Таким чином тренуємо говоріння. Всіх учнів прошу занотовувати відповіді один одного - і тут вже тренується письмо. На завершення можна перевірити уважність учнів, запитавши ким є той або інший учень. Таких колективних або групових вправ досить багато, тож діти не нудьгують на уроці.

Але потрібно пам'ятати і про класичні методи навчання іноземної мови. До таких методів належить граматично-перекладацький метод. Практична реалізація цього методу полягає на читанні тексту, перекладі його на рідну мову, аналізі його граматики і лексики, записуванню нових слів, вивчення уривків напам'ять.

Ще одним не новим, але актуальним і дуже корисним методом навчання є виразне читання поезій. Всі ми знаємо, що без тренувань виразно прочитати вірш не вдасться навіть вчителю. Тому під час здального навчання здавалося б не можливо застосувати таку вправу, бо і онлайн-урок значно коротший, і втримати увагу учнів досить тяжко, коли ти бачиш їх через екран. Та все ж не відмовляюся від уроків виразного читання. На уроці спершу сама читаю поезію, далі обговорюємо її. А як домашнє завдання пропоную зробити

відеозаписи виразного читання і надіслати. Це допомагає не тільки проконтролювати виконання даного завдання, а й дає можливість учням побачити себе збоку, самостійно почути свої помилки.

На сучасному етапі викладання іноземних мов, зокрема польської, комунікативний підхід остаточно зайняв домінуючу позицію. Тому часто створюю творчі завдання, під час виконання яких учні можуть застосовувати уміння, висловлювати власні думки і почуття. Для засвоєння лексики використовую ігри “Що маю в пеналі, портфелі, сумці”, “Пакування валізи”, “Ланцюжок”, “Доповни речення”, . Звісно, що добираючи творчі завдання, звертаю увагу на вивчену лексику та ступінь підготовки учнів.

Цікавою є робота з прислів'ями. Пропоную будь яке прислів'я. Наприклад: “Коли б кізка не скакала, то і б ніжки не зламала”. Пропоную кожному учню поставити до нього питання і записати його на дошці. Питання можуть бути будь-які: від елементарних: “Якого кольору кізка?” “Скільки їй років?”, так і складніші: “Що трапилося потім?” “Які висновки зробила?” Останній етап роботи з прислів'ям полягає на тому, що кожен має дати усні або письмові відповіді на записані запитання.

Сучасний етап розвитку педагогічних технологій обумовлений багатьма причинами, серед яких ми виділяємо швидке зростання знань, потрібних сучасній людині, а також широке розповсюдження професійно-орієнтованих інформаційних систем та наявність глобальної інформаційно-комунікаційної мережі.

Ці фактори зумовлюють зміни до педагогічних технологій, зокрема широке застосування інформаційних технологій, орієнтованих не лише на роботу вчителя з класом, а й на самостійну роботу учня як у класі, так і за його межами. Прикладом, коли учні виходять із зони комфорту і вчаться не лише зі своїми однокласниками, а й з учнями з інших шкіл України, а часом і іншої держави є впровадження STEAM уроків. Так разом із вчителями польської мови

308 школи міста Києва Овчинніковою Мариною та Василюк Світлою та Чернечинської загальноосвітньої школи I –III ступенів ім. М.В. Пилипенка Титаренко-Бугай Наталією у березні 2021 року було проведено таку онлайн-конференцію в рамках марафону творчих ідей «STEAM весна -2021» на тему «Великодні звичаї та традиції в Польщі та Україні».

https://m.facebook.com/school308/posts/pfbid0DcYEchnmn85YjNLfDSUqBBGwWBz1GqH8brUap4XKdkgdc3R56d5QA6p7HBxevCpel?force_faceweb=true#

Класно-урочна форма навчання набула доповнилася сучасними формами навчання і під час уроку-гри проведеного для дітей з польського міста Лодзь спільно з нашими учнями. Такі уроки дозволяють учням інтегрувати, не боятися допустити помилки під час комунікації, і ніколи не забуваються.

У цьому напрямку співпрацюю також з Ірпінською загальноосвітньою школою I-III ступенів №18. Час від часу проводимо разом не тільки спільні уроки, але і спільні свята, конкурси (КВК). Діти дуже люблять такі уроки-зустрічі. Це дає можливість проявити себе, порівняти з іншими, обмінятися досвідом або знайти нових друзів.

https://drive.google.com/drive/folders/1cN0_d8FB2y_-qrcT302tlTl1LozUHkGx?usp=share_link

https://drive.google.com/drive/folders/1pAGMmkjnd1uhTP4UhLBzFr7UvIt8k0IW?usp=share_link

Під час підготовки до уроків, заздалегідь продумую всі шляхи реалізації основних завдань, форми і методи роботи, прийоми, які дозволяють розвивати мислення учнів, уміння аналізувати, зіставляти, вибирати головне і зробити все для того, щоб навчання було цікавим і емоційно забарвленим.

Поскільки працюю в школі повного дня та повного року навчання, польську мову діти мають змогу вивчати не лише на традиційних уроках, а також і під час факультативних занять, гуртків, літніх таборів. У такому випадку звертаюся до нетрадиційних уроків. Проводжу:

- уроки - конкурси;
- уроки - казки;
- уроки – мандрівки;
- уроки- ігри.

Також проводжу такі нетрадиційні уроки, як урок-пам'яті на теренах музею «Биківнянські могили», урок на подвір'ї школи і т.п..

Усі ці форми дають можливість якнайповніше розвивати усне мовлення як засіб навчання іноземної мови, так і засіб спілкування.

https://drive.google.com/drive/folders/1jXaocd2LsLshL9w7ncKwrW_tZIl6Tdef?usp=share_link

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=997544917791623&id=100026083729

У своїй роботі використовую тематичні вірші, римування, скоромовки, загадки. Для підтримки бажання вивчати польську мову залучаю учнів до різних конкурсів як у межах школи, країни, так і у всеукраїнських, міжнародних. Так, наприклад, для участі у міжнародному конкурсі Patria Nostra учні нашої школи зняли невеличкий історичний фільм.

https://drive.google.com/file/d/1pd2bACemYVUBZopHK_4RYhR4oL73E6SC/view?usp=share_link

Також учні старших класів брали участь у конкурсі присвяченому знаному польському діячеві, композиторові Ігнацію Яну Падеревському. Їх робота була відзначена журі (працю можна побачити нижче), тож учасники були запрошені до Польщі на урочисте нагородження.

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1109906763222104&id=100026083729214

Але участь у різних конкурсах охоче беруть не лише старшокласники. Так, навіть коронавірус не стояв нам на перешкоді. Багато учнів нашої школи стали переможцями конкурсу «Koronawirus z happy-endem» у різних номінаціях: вірш польською мовою, малюнок, плакат, мем.

<https://wid.org.pl/wyniki-konkursu-koronawirus-z-happy-endem/>

https://drive.google.com/drive/folders/1udx9uJOCiiGKqKw7b4I6Ku56HLKumL6f?usp=share_link

Іншими онлайн конкурсами, в яких учні нашої школи отримали перемоги, є конкурси «Поезія хороша для всього» до 180 річниці від дня народження Марії Конопницької та конкурс присвячений Кшиштофу Камілю Бачинському.

Ось наші лауреати.

<https://m.facebook.com/100026083729214/posts/905061607039955/>

https://drive.google.com/file/d/1wwx396Mywpv7mK-V9q-7zcDjugOU6ZEC/view?usp=share_link

https://drive.google.com/file/d/1bLTWCJRLX9o82vMsm_cnyRU2fqaoyH1b/view?usp=share_link

https://drive.google.com/file/d/1J3bFO4MlfXm90Ha2ongzo6FuRdm5DHi7/view?usp=share_link

Кожного року учні нашої школи приймають активну участь у написанні диктанту до Міжнародного Дня рідної мови. А позаминулого року одна з учениць наважилася написати МАНівську роботу. Стала так би мовити першопроходцем у цьому напрямку, тому що на той час роботи подібного типу з польської мови мало хто писав. Її робота була відзначена в місті.

https://drive.google.com/drive/folders/11unTERIOoKsbrqCuTFDpaFFrqTql72Z?usp=share_link

https://docs.google.com/document/d/1o3II_XCUMHoXugZZ3oJn10EHNpv4wbyr/edit?usp=share_link&ouid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

Цікавим і корисним є використання музики й пісень на уроці іноземної мови. Співаючи, учні легше засвоюють лексику і вчаться, не усвідомлюючи того насправді, а все тому, що зазвичай діти люблять співати. Зникає потреба поводити себе тихо. Використання пісень вносить різноманітність та викликає позитивні емоції у дітей. Вони надають чудову можливість для багаторазового

повторення та запам'ятовування лексичного та граматичного матеріалу. Пісня може слугувати як самостійний навчальний текст. Її можна використовувати і для відпрацювання фонетичного матеріалу, а також для розвитку навичок розуміння зі слуху, письма й говоріння. Взагалі на кожному третьому уроці я намагаюся працювати з піснею.

Також за допомогою пісні можна вивчати звичаї та традиції українського та польського народів. Прикладом може бути традиція колядування.

https://drive.google.com/drive/folders/1RAXU3JNbSSidHvsrTkok0Fgomz6ncCkQ?usp=share_link

Особливу увагу приділяю навчанню розуміння мови на слух, поскільки це один з основних видів навчання польської мови. Спочатку даю для прослуховування невеликі текст, перевіряю їх розуміння за допомогою запитань або перекладу. Потім поступово збільшую об'єми текстів, підбираючи матеріал для аудіювання, орієнтуюся на вивчені теми. Допускаю незначний відсоток незнайомих слів (до 10), які записуються на дошці або опрацьовують усно перед прослуховуванням тексту у звукозапису. Потім учні виконують завдання до тексту.

Так само приділяю велику увагу читанню, особливо на початковому етапі вивчення мови. З цією метою використовую такі форми роботи:

- спочатку засвоюється правильна вимова й читання букв і буквосполучень (хором, групами, індивідуально);
- тренування в парах (сильніший учень читає, а слабший повторює);
- читання хором за вчителем;
- прослуховування тексту у звукозапису та повторення хором, групою або індивідуально за диктором;
- самостійне читання хором;
- самостійне – індивідуальне масове читання (напівголосно разом читають текст);

- індивідуальне читання.

Дуже важливим при вивченні іноземної мови вважаю діалогічне й монологічне мовлення. Це те, для чого власне й вчимо мови. На початку досить часто пропоную учням діалоги–зразки. Читаємо їх, перекладаємо. Після цього на основі зразка учні самостійно складають власні діалоги.

Монологічного мовлення вчимося під час опису картинок, малюнків, фотографій. До мовних вправ використовую матеріали навчальних текстів, текстів з газет та журналів, художньої літератури. На основі цих текстів створюю комунікативні ситуації для усного висловлювання.

Ще один вид мовленнєвої діяльності, який відрізняється від інших видів не тільки своєю специфікою, але й ступенем розповсюдження його в побуті - письмо та орфографія. Про важливість грамотного письма всі ми знаємо з уроків рідної мови. Чинна шкільна програма підкреслює, що письмо є метою і важливим засобом навчання іноземної мови.

На кінець року проводжу комплексне тестування, яке включає в себе читання, говоріння, слухання та письмо. Зразок такого комплексу контролю знань, розробленого мною для учнів старших класів, можна побачити нижче.

https://docs.google.com/document/d/1fnjiY8NZdPv7oXxesfg3YQRgY7p31E9t/edit?usp=share_link&oid=100625067346842218246&rtpof=true&sd=true

Висновки

Сучасна школа має великий досвід проведення освітньо-виховної роботи з іноземної мови. З метою розширення поглиблення знань, умінь навичок в опануванні іншомовною комунікативною діяльністю я практикую такі форми позакласної роботи: конкурси, ігри, вікторини, випуск стінгазет, виставки проєктних робіт, свята, тиждень іноземної мови.

Використовуючи різні форми й методи роботи, намагаюся робити все можливе, щоб учні мали міцні знання, прагну прищепити їм любов та інтерес до іноземної мови.

Звісно ж сама теж намагаюся не стояти на місці, а розвиватися. Для цього відвідую різні семінари, конференції, симпозіуми. Продовжую навчатися. Так цього року вступила до PUNO (Польський університет в Лондоні) - післядипломна освіта; закінчую магістратуру Хмельницького національного університету. Беру участь у різних конкурсах для вчителів, студентів. Намагаюся бути цікавою для учнів, власним прикладом показувати, що навчатися модно.

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=860651008147682&id=100026083729214

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=868317177381065&id=100026083729214

На уроках намагаюся створювати атмосферу взаємної поваги, приязні, розуміння, емоційного комфорту.

Список використаних джерел

1. Андрейко В. І. Використання новітніх технологій навчання та сучасних технічних засобів у навчальному процесі. С. 127.
2. Гончаров С. М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: навч.-метод. посіб. / Станіслав Михайлович Гончаров. – Рівне: НУВГП, 2006. – 172 с.
3. Глазунов С.В. Основи ораторського мистецтва та методики проведення навчальних занять: навч. посіб. / Станіслав Васильович Глазунов. – Д.: РВВ ДНУ, 2001. – 144 с
4. Донченко Т. К. Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови / Т. К. Донченко. – К.: Фундація ім. О. Ольжича, 1995. – С. 201.
5. Овсієнко Л. Компетентнісний підхід до навчання: теоретичний аналіз. Педагогічний процес: теорія і практика (серія: педагогіка), 2017. № 2 (57). С. 82-87